זיי האבען מורא.

עס איז געווען ארום עלף פאר מיטאג.

אין שאפ איז די ארבייט אָנגעגאנגען אין איהר פולען גאנג. די פארליידי, א הויכע שלאנקע איטאליענערין מיט א נערוועזען אויסדרוק אין די שווארצע קלוגע אויגען, האָט ארויסגעגעבען א בעפעהל אויף א העפליכען אבער שטרענגען אופן. דער צושניידער, א מאן אין די מיטעלע יאָהרען, איז ווי אימער געשטאנען איינגעבויגען איבער א שטיק מאטעריע און עס געשניטען אויף פערשיעדענע טהיילען. דער דיזיינער האָט פערטיעפט עפעס געצייכענט און אלע וויילע ארויסגעשטעקט די צונג, ווי ער וואלט וועלען באפען דעם אמת'ן סטייל, וואָס זאָל מאכען דעם געהעריגען „היט"... די פיער און צוואנציג ארבייטער מיידלעך זיינען געשטאנען ביי פיגורען מיט פולע מיילער מיט שפילקעס און האָבען בעהעפט די צושניטענע חלקים פון די סחורות און זיך זעלטען אָבגעקעהרט פון דער ארבייט, סיידען ווען דרויסען, אויף דער רוישענדיגער סטריט, האָט אן אויטאָמאָביל א צו שטארקען שאָס געטהאָן מיט דעם בענזין.

אין דער דאָזיגער צייט איז אריין אין שאפ א יונגע שלאנקע מיידעל מיט בלאָהע אויגען און מיט גאָלדענע האָר, וועלכע האָבען אביסעל פרעך, אביסעל חנ'עוודיג ארויסגעקוקט פון אונטער'ן שעהנעם סטיילישען העט. זי איז צוגעגאנגען צו דער פארליידי און געזאָגט:

— איך האָב געלעזען אין פייפער, אז איהר דארפט אן ארבייטערין.

די פּאַרליידי האָט זי אָנגעקוקט מיט אויספאַרשענדיגע בליקען און ניט בלייבענדיג צופריעדען מיט דעם צו פּרעכען אַנ־צוג און אויסזעהן פון דער אריינקומענדער מיידעל, האָט זי גע־ענטפערט:

— מען דאַרף יאָ. אבער...

און האָט ווידער זי אָנגעקוקט.

די אריינקומענדע האָט א שמייכעל געטהאָן און געוואַרט אויף אַן ערקלעהרונג...

די פּאַרליידי האָט זי ווידער בעטראַכט און זיך אָנגערו־פען:

— ווארום אזוי שפעט... ארבייט זוכען קומט מען אין דער פריה, איידער די ארבייט הויבט זיך אָן.

— איך האָב מיך פערשלאָפען — האָט דאָס מיידעל נאָך פרייער געשמייכעלט און אָנגעקוקט דרייסט די פּאַרליידי און ווי מיט א בעהאַלטענער פעראכטונג אין בליק....

— פערשלאָפען !... הם... האָט די פּאַרליידי צוריק גע־שמייכעלט, אבער מיט בייזקייט און פאָרוואורף — וואָס זייט איהר, א פּרינצעסין ? אַן ארבייטער־מיידעל טאָר ניט פערשלאָ־פען... איבעריגענס, געהט אריין אין אָפיס צום באָס...

— שוין געווען... האָט דאָס מיידעל געענטפערט און ווידער געשמייכעלט.

— וואָס האָט ער געזאָגט ? — האָט די פּאַרליידי זי אָנ־געקוקט נאָך שטרענגער.

— ער האָט געהייסען מיר געבען ארבייט...

די פּאַרליידי האָט א דריק געטהאָן מיט די אקסלען און אהן ווערטער אָנגעוויזען דער נייער ארבייטערין א פּלאַץ צו ארבייטען...

די איבעריגע ארבייטערינס האָבען אויף א ווײַלע אויפגע־הערט צו ארבייטען און אָנגעקוקט מיט נייגעריגקייט די נייע אָנגעקומענע. די שעהנע, בלאַסע ראָזע האָט איהר געוואָלט זאָ־

נען, אז זי זאָל מאכען איהר פּלאַץ לעבען איהר. אבער צוליעב דעם פּולען מויל מיט די שפּילקעס, וואָס זי האָט געהאַט, האָט זי בלויז מיט די אויגען איהר געוואונקען.

די נייע אָנגעקומענע האָט דעם וואונק פערשטאַנען און זי האָט נאָכדעם ווי זי האָט אויסגעטהאָן און אויפגעהאַנגען איהר מאנטעל און העט, זיך אוועקגעשטעלט נעבען ראָזע'ן...

די שטונדע ביז „לאַנטש" איז אריבער. דער שאָפּ־זייגער האָט אויסגעקלונגען 12.

די מיידלעך האָבען אַלע ווי איינע אוועקגעלעגט די ארבייט און זיך געלאָזט צום ארויסגאַנג.

ראָזע איז געבליעבען מיט דער נייער.

— איהר געהט ניט עסען קיין לאַנטש ? — האָט די נייע איהר גוטמוטהיג געפרעגט.

— איך האָב מיטגענומען פון צוהויז — האָט ראָזע גע־ענטפערט.

— קומט ארוים ! — האָט די נייע זי איינגעלאַדען — איהר האָט דען אזוי ליעב דעם שאָפּ, אז איהר מוזט אויך דאָ עסען ? קומט מיט מיר, איך וועל אייך טריטען...

—איהר מיר ? — האָט זיך ראָזע ווי פערוואונדערט און דערשראָקען צוזאמען. — וואָס זייט איהר אזא גביר'טע...

— א גביר'טע... — האָט זיך דאָס מיידעל צולאכט — צי וואָס א גביר'טע... איך האָב ביי זיך געלד וויפיעל איך ברויך...

— טאָ וואָס זשע געהט איהר ארבייטען ?... — האָט ראָזע נאָך מעהר פערוואונדערט געפרעגט...

— ס'איז מיר אומעטיג צו בלייבען א טאָג אליין...

— אומעטיג ? — האָט ראָזע שוין ארויסגעהענדיג מיט דער מיידעל געפרעגט.

— יאָ, אומעטיג.. איך האָב מורא אליין צו בלייבען...

און איהר געזיכט האָט אָנגענומען א שרעקענדיגען אויס־דרוק.

אבער באלד האט זי זיך פערכאפט און געזאגט:

— איך מאך פון אייך „פאן"... ס'איז מיר ניט אומעטיג און איך האב ניט קיין מורא... איך האב ליעב צו ארבייטען... יעדער מענש דארף ארבייטען, ווי מיינט איהר?... ווי רופט מען אייך? — האט זי פלוצלונג געענדערט איהר טאן.

— ראזע — האט די בלאסע ארבייטערין געענטפערט.

— און מיין נאמען איז „בייב"...

— בייב! — האט ראזא זיך פערוואונדערט.

— יא, אזוי רופען זיי מיך.

—ווער?

— מיינע פריינד... אויך מיינע שוועסטער און ברידער...

— בייב! — האט ראזע געלאכט — א קינדערשער נאמען...

— א קינדערשער — האב בייב צוריק געלאכט — געווים, איך בין דאך נאך גאר א קינד... איך וויים נאך גארנישט... גארנישט...

אריינקומענדיג אין פול־געפאקטען „לאנטש רום" האט ראזע מיט בייב'ן זיך קוים דערשלאגען צו א פלאץ. די קעלנערין איז צו זיי צוגעגאנגען און געפרעגט, וואס זיי פערלאנגען. ראזא האט בעשטעלט א סענדוויטש מיט קאפע.

— נא־נא! — האט זיך בייבי אנגעבייזערט — נעהם א בעסערע זאך... איך טריט דיר... איך גלייך דיר... נעהם א בעסערע זאך...

די קעלנערין האט געשמייכעלט און פערשטעהענדיג, אז זי וועט דא כאפען א „טיפ" האט זי גענוי אויסגעפארשט וואס צו ברייננגען.

ראזע האט זיך ביים עסען געיאגט און אלץ צוגעטריעבען בייב'ען.

— שוין באלד אריבער די האלבע שעה! גיכער.

אבער בייב האט געשמייכעלט.

— האָב ניט קיין מורא... ניטאָ זיך וואָס צו יאָגען... מיר וועלען נאָך נעהמען א ווײַלע א וואָק...

— אָה, ניין, דער באָס וועט מיך אָבזאָגען... ער האָט ניט ליעב, אז מען פערשפּעטיגט.

— און איך האָב פאר איהם קיין מורא ניט! — האָט בייב געשמייכעלט — ערשטענס קען איך אויסקומען אָהן זיין שאָפּ...

— און צווייטענס — האָט בייב געשטאַמעלט און זיך אָבגעהאַקט.

ראָזע האָט זיך פעראינטערעסירט און געפרעגט:

— און וואָס „צווייטענס?"

— צווייטענס איז גאָר נישט... איך האָב א שפּאַס געמאַכט... ענטשולדיג מיר, איך האָב אמאָל ליעב א שפּאַס צו מאַכען...

— איהר זייט א פרעהליכע — האָט ראָזע איהר אָנגעקוקט און איהר מקנא געווען.

— א פרעהליכע? געווים — האָט בייב בעשטעטיגט — און אמאָל ווערט מיר מאָדנע אומעטיג... איך קריעג מורא פאר אלץ... אפילו פאר זאכען, אין מיטען טאָג, און דערפאר געה איך אין שאָפּ... איך האָב ליעב די מיידלאך וואָס ארבייטען... איך האָב אויף זיי רחמנות... קום, ראָזע, נעהמען א וואָק, איך וויל מיט דיר ריידען... איך האָב דיר עפּעס ליעב געקראָגען... דו ביזט אזוי בלאַס... פארוואָס פארבסטו זיך ניט... ווילסט אבי־כעלע גוטען פיינט... איך וועל דיר געבען. איך האָב...

ראָזע האָט איהר געדאנקט:

— צו וואָס זאָל איך מיך פארבען? פאר'ן באָס?

— פארוואָס ניט פאר'ן באָס?... — האָט בייב געלאַכט — מיינסט, אז דער באָס האָט ניט ליעב קיין שעהנע מיידלאך?...

עס זיינען פאַריבער א צוויי־דריי טעג. די מיידלאך האָבען געארבייט ווי שטענדיג. דאָך האָט זיך געפיהלט, אז אין

שאפ איז עפעס פרייער געווארען, די ארבייט לייכטער און די דיסציפלין איז געבראכען. אלע האבען עס געוואוסט, געפיהלט און ניט פערשטאנען. און אפשר איז די אורזאכע בייבס אנגעקומען?

ווער איז די דאזיגע בייב, די שלאנקע, בלאנדע מיידעל מיט די בלאהע אויגען, וואס קוקען דא אזוי מילד, לאגאדנע, ווי א קינד, וואס האט אויף עפעס חרטה, און דא אזוי פרעך און מוטהיג מיט א סוד אויף די ליפען. וואס, ווען זי זאל איהם ארויסזאגען הויך קען ער אנמאכען א גאנצען גערודער אין שאפ.

אין שאפ האט מען קיינמאל ניט געטארט רעדען און בייב זינגט... זי זינגט „עוורי באדי דואינג איט“ און מאכט צו מיט די הענד, ווי זי וואלט זיך געפונען אויף א וואדעוויל סטיידזש. און אט הערט זי אויף גאר צו ארבייטען, זעצט זיך אוועק, פערווארפט דעם קאפ איבער׳ן שטול, פערווארפט א פוס אויף א פוס און פערטראכט זיך...

— בייב, דא איז א שאפ! — לויפט צו איהר צו די פארלײדי...

— אך, פארדען מי... — כאפט זיך בייב אויף — איך האב מיך פערגעסען...

— טא פערגעס זיך ניט... איך וועל זאגען דעם באס און ער וועט דיר געבען די סעק...

— די סעק!... אלל־רייט! איך קען מיך בעגעהן...

די מיידלעך האבען זי אנגעקוקט און מקנא געווען, די בלאסע ראזע האט מיט א פולען מויל שפילקעס קוים זיך איינגעהאלטען פון צו שמייכלען. נאר אינערליך האט זי אנגעקוואלען פון בייב׳ען...

— א פרייע נשמה! — האט זי געטראכט.

עס זיינען אוועק נאך עטליכע טעג. בייב איז שוין א פאר

מאָל געקומען צעהן אזיינגער, אנשטאַט אכט... די פּאַרליידי איז געלאָפען צום באָס אין אָפיס.

— מען מוז זי דאָך ארויסטרייבען! — האָט זי גע־שריען.

דער באָס איז עטוואס בלאַס געוואָרען און ווי געבעטען זיך:

— זאָל זי נאָך בלייבען, עס פעהלען ארבייטער...

און בייב איז געבליעבען און ווייטער געהאנדעלט אין שאַפּ, אזוי ווי עס איז איהר געפעלען.

ענדליך איז די פּאַרליידי פון געדולד ארויס:

— אדער זי זאָל אוועקגעהן אדער איך!...

דער באָס איז מיט ניט זיכערע טריט אריין אין שאַפּ...

— וואָס איז מיט דיר, יאַנג ליידי? — האָט ער זי גע־פרעגט, ניט אריינקוקענדיג איהר אין די אויגען.

— וואָס מיינט איהר? — האָט בייב זיך אָנגעצונדען.

— איך מיין... די פּאַרליידי, זי קלאָגט זיך... איך בעט צו זיין אנשטענדיג... דאָ איז א שאָפּ... אין א שאָפּ מוז מען זיין אנשטענדיג...

און ער איז ארויס.

די מיידלעך זיינען געבליבען פערוואונדערט. זיי האָבען גאָר ניט געוואוסט ביז אהער, אז זיי האָבען אזא גוטען באָס. ווירקליך, א פיינער מענש... ער זאָגט איהר ניט אָפּ... א באָס קען, הייסט עס, אויך אמאָל זיין א פיינער מאַן... עס איז גאַנץ שעהן פון זיין זייט...

און אין שאָפּ איז די דיסציפּלין נאָך מעהר געבראָכען גע־וואָרען.

בלויז די בלאַסע ראָזע, וועלכע האָט שוין א דאנק בייב'ס מתנה, געהאט ראָזעווע בעקלאָך, האָט זיך עפּעס אנגעשטוי־סען...

— בייב — האָט זי ביים לאַנטש איהר שטיל געפרעגט — בייב, פאַרוואָס איז דער באָס צו דיר אזוי גוט?...

— ער האָט מורא... — האָט בייב אַ שמייכעל געטהאָן...

— מורא?... פאַרוואָס? — האָט ראָזא זיך פערוואונ־דערט...

— ביזט אַ נאַרעלע... האסט ניט פערשטאַנען? ביזט נאָך אזא קינד... אַך, ווי די פאַרב פאַסט דיר... ער האָט מורא, ווייל ער האָט געהאַט מיט מיר אַ „גוט־טיים" אמאָל... ער האָט מיך דערקענט... האָט ער מורא... פערשטעהסט?... מיר האָבען ביי־בע מורא... איך צו בלייבען אליין ביי׳טאָג און ער — איך זאָל ניט אויסזאָגען... ער איז אַ נאַר, ראָזע, אַ גרויסער נאַר... איך בין טאָקי אַ זינדיגע, אבער איך האָב נאָך געגוג יושר... איך וועל ניט אויסזאָגען, אפילו אז ער וועט מיר הייסען געהן... איך קען מאכען אַ לעבען אָהן שאָפּ... די גאַנצע זאַך, וואָס איך האָב מורא צו בלייבען בייטאָג אליין...

ראָזא האָט זי אַנגעקוקט און האָט אויך מורא געקראָגען...